

Počitek

Empirismus se dopouští základního omylu už svým východiskem: tzv. počitek (imprese, senzace atd.) není abstrakcí jen ve smyslu pouhé (nedoložené) hypotézy, tj. nejde jen o to, že sám „počitek“ je konstrukcí rozumu, nýbrž je abstrakcí ještě v druhém, odlišném smyslu: jde-li o počitek barvy, na rozdíl od počítku tvaru, nebo jde-li o počitek sladkosti, na rozdíl od hořkosti, jde o abstrakci už na samém počátku, protože žádná sladkost ani hořkost sama o sobě není skutečná, nýbrž je to vždycky něco sladkého nebo hořkého, podobně jako je to vždycky něco barevného nebo vytvarovaného. To je dokladem toho, že základní, „primordiální“ forma „abstrakce“ je vlastní veškeré reaktibilitě, která má vždy určitý „práh“ a také určitý „rastr“. Integrace jednotlivých informací, zprostředkovaných receptory už těch nejnižších úrovní, je původně založena na témž fyziologickém základě a principu jako sama reaktibilita a není od ní oddělitelná; nejde ještě o intervenci vědomí resp. rozumu, nýbrž o integrační schopnost nižší úrovně, z níž se „rozum“ teprve emancipuje a na kterou nadále nutně navazuje. A kromě toho nejde jen o integraci a uspořádání nějakých „základních“ (jednotlivých) informací, nýbrž o jejich dešifrování a interpretaci. Už nejjednodušší reakce, nejjednodušší percepce je interpretací toho, nač je reakcí a čeho je percepce. Ani percepce, ani reakce není pouhým následkem podnětu, nýbrž vždycky také jeho spolutvůrcem: podnět, který nic nepodnítil, není podnětem, stejně tak jako „příčina“, na kterou nic nezareagovalo, není příčinou.

(Písek, 940402-1.)